

کیت . ا . اچسون
مردیت دامین گال

نظارت و راهنمایی تعلیماتی

کاربرد فنون کلینیکی در نظارت ، راهنمایی ،
کارورزی و آموزشهای پیش و ضمن خدمت معلم

مترجم : محمدرضا بهرنگی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظارت و راهنمایی تعلیماتی (آموزشی)

کاربرد فنون کلینیکی در نظارت، راهنمایی، کارورزی و آموزشهای پیش و ضمن خدمت معلم

نوشته:

کیت ا. اچسون

مردیت دامین گال

ترجمه:

دکتر محمدرضا بهرنگی (برنجی)

نشر کمال تربیت

Kamale Tarbiat publisher

Acheson, Keith A.

اچسون، کیت ا.

نظارت و راهنمایی تعلیماتی: کاربرد فنون کلینیکی در نظارت، راهنمایی، کارورزی و آموزشهای پیش و ضمن خدمت معلم / نوشته کیت ا. اچسون، مردیت دامین گال، ترجمه: دکتر محمد رضا بهرنگی (برنجی) - تهران: نشر کمال تربیت، پاییز ۱۳۸۰، ص: ۳۸۷، مصور، جدول، نمودار.

ISBN: ۹۶۴-۶۳۲۴-۰۹-۹

فهرستتویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عنوان اصلی: Techniques in the Clinical Supervision of Teachers Preservice and Inservice Applications.
کتابنامه.

۱. تدریس عملی. ۲. معلمان -- آموزش حین خدمت. ۳. راهنمایان آموزشی. ۴. مشاهده (روش آموزشی).
الف. گال، مردیت دامین، ۱۹۴۲ - Gall, Meredith Damien
ب- بهرنگی، محمدرضا. ۱۳۲۳ - مترجم. ج. عنوان. د. عنوان: کاربرد فنون کلینیکی در راهنمایی، کارورزی و ... ه. عنوان: آموزشهای پیش و ضمن خدمت معلم.
الف ۳ LB۲۱۵۷/۲۳ ۱۳۸۰ ۳۷۱/۱۰۲
محل نگهداری: کتابخانه ملی ایران
۱۰۴۶۳ - ۸۰ م

نشر کمال تربیت

نظارت و راهنمایی تعلیماتی

کاربرد فنون کلینیک در راهنمایی، کارورزی و آموزشهای پیش ضمن خدمت معلم

نوشته: کیت ا. اچسون و مردیت دامین گال

ترجمه: دکتر محمد رضا بهرنگی (برنجی)

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

طرح روی جلد: محمد علی کشاورز - مریم حاج حسینعلی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مجتمع چاپ طیف نگار

چاپ: هفتم، بهار ۱۳۹۰، ۸۵۰۰۰ ریال

حق هر گونه چاپ و تصویربرداری به هر شکل و تکثیر صفحات آن ممنوع است.

مراکز پخش: تندر ۶۶۴۱۷۳۴۶، ویرایش ۸۸۹۶۲۷۰۷، آزاده ۶۶۴۱۴۳۷۴، مهربان ۶۶۴۹۵۹۹۹ و

آگه ۶۶۴۶۷۳۲۳

تقدیم به آن که راه‌گشای افزایش شناخت انسان از
خداست و با سپاس از هر آنکه یاریگر
این راه است.

فهرست مطالب

- پیشگفتار مترجم ۱۴
 سخنی با مریبان و خوانندگان ۱۵

□ بخش اول - مقدمه‌ای بر نظارت کلینیکی

- در راهنمایی‌های تعلیماتی معلمان ۲۰

- پیشگفتار و هدفها ۲۲
 فصل ۱. ماهیت نظارت کلینیکی ۲۳
 «مسأله» نظارت بر معلم ۲۷
 نظارت معلم محور - یک تعریف ۳۱
 ویژگیها و فرضیه‌های ضروری نظارت معلم محور ۳۶
 هدفهای نظارت معلم محور ۳۷
 انواع دیگر نظارت بر معلم ۳۸
 ارزشیابی معلم و نظارت معلم محور ۴۰
 نیاز به نظارت معلم محور ۴۲
 ناظر معلم محور ۴۳
 نظارت معلم محور تا چه حد می‌تواند مؤثر باشد؟ ۴۵
 نگرشهای مربوط به نظارت معلم محور ۴۵
 تأثیرات نظارت معلم محور بر تدریس ۴۷
 تأثیرات نظارت معلم محور بر شاگردان ۴۸
 یاداشتها ۵۱
 فصل ۲. نظارت معلم محور و تدریس خوب ۵۴
 ویژگیهای یک معلم خوب ۵۵
 تدریس مؤثر در مهارتها و دانش علمی ۵۶
 ویژگی‌های نه‌گانه معلم در ارتباط با نمرات پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ۵۷
 تدریس مستقیم و غیر مستقیم ۵۸
 الگوی مشخص تدریس ۵۹
 تدریس مؤثر مهارتهای تفکر ۶۲
 استفاده مؤثر از وقت تدریس ۶۵
 رشد مؤثر نگرش و انگیزش شاگردان به یادگیری ۶۸
 اثر بخشی معلم در پاسخ به تفاوت‌های جنسی، فرهنگی و فکری شاگردان ۷۲
 تدریس اثر بخش برای شاگردان با سطح پیشرفت تحصیلی متفاوت ۷۳
 تدریس اثر بخش در باره دانش آموزانی که به لحاظ قومی و نژادی متفاوتند ۷۵

۷۷	آموزش اثر بخش برای دانش آموزان دختر و پسر
۷۸	مدیریت اثر بخش کلاس درس
۸۲	طراحی مؤثر و تصمیم‌گیری
۸۴	اجرای مؤثر تغییر در برنامه تحصیلی
۸۸	کوشش برای ارائه تعریف تدریس مؤثر
۸۹	سخن آخر
۸۹	یادداشتها
۹۵	تمرینهای بخش ۱
□ بخش دوم فنون تدوین هدف و برنامه ریزی مشاهده	
۹۸	
۹۹	بازنگری و هدفهای معین
۱۰۰	فصل ۳. تدوین هدف
۱۰۰	تعیین مسائل مورد نظر معلم در باره آموزش (فن ۱)
۱۰۲	مرحله آغاز تدریس: توجه به خود، ملاحظات آشکار
۱۰۳	مسایل بعدی شگردان
۱۰۳	تبدیل مسایل مورد ملاحظه به رفتارهای قابل مشاهده (فن ۲)
۱۰۶	مصادیق قابل مشاهده برای شوق و ذوق معلم
۱۰۶	تعیین روال بهبود آموزش معلم (فن ۳)
۱۰۹	یاری دادن به معلم در تدوین هدفهای بهسازی خود (فن ۴)
۱۱۰	یادداشتها
۱۱۱	فصل ۴. جلسه تبادل نظر درباره طرح ریزی
۱۱۳	تعیین وقت برای مشاهده کلاس درس (فن ۵)
۱۱۳	گزینش وسیله مشاهده و رفتارهایی که قرار است ضبط شود (فن ۶)
۱۱۵	روشن ساختن (محتوای) آموزشی که در آن اطلاعات ضبط می‌شود (فن ۷)
۱۱۶	محدودیتها و آغاز کار
۱۱۷	یادداشتها
۱۱۷	تمرینهای بخش دوم
□ بخش سوم فنون مشاهده کلاس درس	
۱۱۹	
۱۱۹	بازنگری و هدفهای معین
۱۲۰	خلاصه روشهایی برای مشاهده تدریس خوب
۱۲۰	رفتارهای خوب تدریس و روشهای مشاهده آنها
۱۲۲	فصل ۵. کلام گزینی کلمه به کلمه از یک گفتار
۱۲۵	سوالات معلم (فن ۸)

۱۲۶	فن.....
۱۲۸	تجزیه و تحلیل اطلاعات.....
۱۳۱	بازخورد معلم (فن ۹).....
۱۳۲	فن.....
۱۳۳	تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۱۳۵	تحسین موثر.....
۱۳۶	تحسین ناموثر.....
۱۳۶	عبارات ساخت دهنده معلم و مدیریت کلاس (فن ۱۰).....
۱۳۸	فن.....
۱۳۸	تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۱۴۰	یاداشتها.....
۱۴۱	فصل ۶. سوابق حاصل از مشاهده براساس نمودار جای نشستن.....
۱۴۲	انجام تکالیف مورد نظر معلم (فن ۱۱).....
۱۴۲	فن.....
۱۴۷	مثال.....
۱۴۸	تجزیه و تحلیل اطلاعات اولیه.....
۱۵۱	جریان کلامی (فن ۱۲).....
۱۵۲	فن.....
۱۵۵	مثال.....
۱۵۶	تحلیل داده‌ها.....
۱۵۸	طرحهای حرکت (فن ۱۳).....
۱۶۰	فن.....
۱۶۱	مثال.....
۱۶۱	تجزیه و تحلیل اطلاعات اولیه.....
۱۶۵	یاداشتها.....
۱۶۶	فصل ۷. فنون لنگر باز.....
۱۶۷	ثبت توصیفی صحنه‌ها و گزارشات با کلمات مخفف بر روی نوار (فن ۱۴).....
۱۶۸	فن.....
۱۷۰	مثال.....
۱۷۲	ضبط ویدیویی و صوتی (فن ۱۵).....
۱۷۵	فن.....
۱۷۷	مثال.....
۱۸۰	نوشتن دفتر روزانه (فن ۱۶).....
۱۸۱	فن.....
۱۸۳	مثال.....
۱۸۵	یاداشتها.....

فصل ۸. فهرست نشانگان و ضبطجدول زمانی	۱۸۶
فهرست نشانگان شاکرد	۱۸۶
پژوهش پیمایشی مشاهده شاکردان (فن ۱۷)	۱۸۷
سؤالیه فرم H برای نظر خواهی (فن ۱۸)	۱۸۷
فهرست نشانگان مورد استفاده مشاهده گر درعمل	۱۸۹
تدریس با پرسش و پاسخ (فن ۱۹)	۱۸۹
تدریس باتوضیح و سخنرانی (فن ۲۰)	۱۹۴
فهرست نشانگان دیگر	۱۹۶
سیستم تجزیه و تحلیل فلاندرز برای تعامل (فن ۲۱)	۱۹۶
علامت گذاری بر روی جدول زمانی (فن ۲۲)	۲۰۱
سیستم مشاهده‌ای استالینگز (فن ۲۳)	۲۰۴
شاخصهای درجه بندی ارزشیابی معلم (فن ۲۴)	۲۰۹
یاداشتها	۲۱۴
تمرینات بخش سوم	۲۱۷

□ بخش چهارم جلسات تبادل نظر درباره اطلاعات عینی درس

بازنگری و هدفهای معین	۲۲۲
فصل ۹. جلسه تبادل نظر برای بازخورد	۲۲۳
فراهم ساختن بازخورد برای معلم با استفاده از اطلاعات عینی حاصل از مشاهده (فن ۲۵)	۲۲۴
آغاز جلسه تبادل نظر	۲۲۵
فراخوانی استنباطها، عقاید و احساسات معلم (فن ۲۶)	۲۲۷
ترغیب معلم برای ملاحظه دلایل روشها، هدفهای مشخص و جانشین درس (فن ۲۷)	۲۳۱
آماده ساختن فرصتهایی برای معلم به منظور تمرین و مقایسه (فن ۲۸)	۲۳۳
خلاصه	۲۳۵
فصل ۱۰. سبکهای مستقیم و غیر مستقیم نظارت	۲۳۷
بیشتر بشنوید، کمتر حرف بزنید (فن ۲۹)	۲۳۹
به جا آوردن، عبارت پردازی، و استفاده از حرفهای معلم (فن ۳۰)	۲۴۰
طرح سؤالهای روشنگر (فن ۳۱)	۲۴۰
برای انجام کار و پیشرفت معلم از تحسین مشخص استفاده کنید (فن ۳۲)	۲۴۱
از نصیحت مستقیم خودداری کنید (فن ۳۳)	۲۴۲
فراهم آوردن پشتیبانی کلامی (فن ۳۴)	۲۴۳
به جا آوردن و استفاده از آنچه که فرد احساس می کند (فن ۳۵)	۲۴۷
مشاوره	۲۴۸
مدیریت	۲۵۱
یاداشتها	۲۵۳

۲۵۵	تمرین بخش چهار
۲۵۷	□ بخش پنجم - سایر کاربردهای فنون نظارت کلینیکی
۲۵۷	مرور و هدفهای بروندادی
۲۵۸	فصل ۱۱. نظارت کلینیکی و ارزشیابی از معلّم
۲۶۰	تنش بین حسابخواهی در انجام وظیفه و رشد حرفه‌ای
۲۶۱	تهدیدهای ارزشیابی
۲۶۲	سازگاری ارزشیابی با اجزاء نظارت معلّم محور
۲۶۳	نظارت معلّم محور و ارزشیابی از معلّم
۲۶۴	استانداردهای منطقه‌ای
۲۷۰	شرح وظایف شغل
۲۷۲	هدفها برای انجام کار ارزشیابی
۲۷۴	ارزشیابی رسمی
۲۷۴	طرحها برای یاری رساندن
۲۷۶	جلسات تبادل نظر پس از ارزشیابی
۲۷۶	فعالیت‌های پس از تعلیق
۲۷۷	نتیجه
۲۷۸	یاداشتها
۲۷۹	فصل ۱۲. تجزیه و تحلیل تدریس در نقشهای گوناگون
۲۸۱	تعریف تجزیه و تحلیل تدریس
۲۸۲	چارچوبهای تجزیه و تحلیل تدریس
۲۸۶	تجزیه و تحلیل تدریس و چرخه نظارت معلّم محور
۲۸۶	جلسه تبادل نظر طرح ریزی
۲۸۷	مشاهده
۲۸۸	جلسه تبادل نظر باز خوردی
۲۹۵	نقشها و سبکهای رهبری
۲۹۷	نقش تحلیلگر به عنوان ارزشیاب
۲۹۹	نقش تحلیلگر به عنوان منتقد
۳۰۱	نقش تحلیلگر به عنوان مربی
۳۰۲	نقش تحلیلگر به عنوان مربی تعلیم و تربیت
۳۰۳	تحلیگری درون ساختارهای سازمان
۳۰۷	نمونه‌های شکل‌های سازمانی
۳۰۸	اثر ساختار سازمانی بر نقش رهبر
۳۰۹	سبکهای تدریس
۳۱۱	طبقه بندی سبکها

۳۱۳	راهبردهای پایدار در تدریس
۳۱۵	مهارتها
۳۱۵	نتیجه
۳۱۷	یاداشتها
۳۱۹	فصل ۱۳، مشاوره همتا
۳۲۰	مشاوره همتا چیست؟
۳۲۱	مربی همتا در جهت شایستگی فنی
۳۲۳	مشاور همتا بسوی تدبرانتقادی
۳۲۴	بحث درباره تحلیل مقایسه‌ای
۳۲۵	پیوستار مرتبط کننده انواع مشاوره همتا با سایر عناصر آموزشی
۳۲۹	ماهیت مشاوره همتا در عمل
۳۳۰	آمادسازی ضمن خدمت برای مشاوره همتا
۳۳۱	مشاوره همتا: در واقع چیست؟
۳۳۶	عناصر دیگر
۳۳۹	یاداشتها
۳۴۰	فصل ۱۴، نقشهای جدید معلمان، ناظران و مدیران اداری
۳۴۱	منابع تنش
۳۴۳	یک مشکل داریم
۳۴۴	موضع ما
۳۴۵	نقشهای جدید معلمان
۳۴۷	رفتارهای رهبر آموزشی
۳۵۱	پیشرفت کارکنان به عنوان یک نقش
۳۵۲	رهبری گروهی از معلمان
۳۵۵	تعاریف جدید نقش
۳۵۷	مشاور، مربی، مشاوره، بازرس
۳۶۰	رییس بخش
۳۶۱	همکاران تدریس
۳۶۲	منابع دیگر رهبری آموزشی
۳۶۳	نقش مدیر
۳۶۵	نتیجه‌گیری
۳۶۶	آموزش و تمرین
۳۶۸	یاداشتها
۳۷۲	تمرینهای بخش پنجم
۳۷۲	پاسخ به سؤالات چند گزینه‌ای و مسائل
۳۷۸	آثار مترجم

پیشگفتار مترجم

به عنوان مترجم و مدرس کتاب «نظارت و راهنمایی تعلیماتی - کاربرد فنون کلینیکی در نظارت، راهنمایی، کارورزی و آموزشهای پیش و ضمن خدمت» بسیار خوشحالم که به قصد اعتلای بیشتر کیفیت آموزش و پرورش کشور یکی دیگر از کتابهای ارزشمند را از زبان انگلیسی به فارسی برگردانده، به زیور چاپ آراسته و به مسئولان محترم آموزش و پرورش کشور بخصوص معلمان، دبیران، مربیان، استادان راهنما، ارزشیابان، مشاوران، کارشناسان تربیتی، مدیران و معاونان و مسئولان مناطق آموزشی کشور تقدیم می‌دارم.

خالی بودن جای این کتاب در «مسیر نظر به عمل» که صفحه آن با کتابهای «انتظار از دانشگاه» (۱۳۶۳)، «مدیریت آموزشی و آموزشگاهی» (۱۳۷۱)، «مدیریت آموزشی» (۱۳۷۶)، «الگوهای تدریس» (۱۳۶۹)، «ذهنیت فلسفی در مدیریت آموزشی» (۱۳۷۶) «الگوهای جدید تدریس» (۱۳۷۶) و، «نظارت در مدیریت و برنامه ریزی درسی» (۱۳۷۶)، و چندین مقاله دیگر ترجمه و تألیف نویسنده این پیشگفتار ترسیم شده بود در تعلیم و تربیت کشور احساس می‌شد.

در این صحنه دو کتاب «انتظار از دانشگاه» و «ذهنیت فلسفی در مدیریت آموزشی» روشن ساز بنیان فکری و فلسفی است؛ دو کتاب «مدیریت آموزشی» و «مدیریت آموزشی و آموزشگاهی» که کاربرد نظریه‌های مدیریت در برنامه ریزی و نظارت آموزشی را نشان می‌دهند، راه به عمل درآوردن هدفها و اصول بنیانهای فکری و فلسفی را طی می‌کنند؛ دو کتاب «الگوهای تدریس و الگوهای جدید تدریس» (۱۳۶۹ و ۱۳۷۶) در این مسیر هدایتگر نحوه عمل معلمان در تحقق هدفهای آموزش و پرورش و تفکرات عظیم فلسفی می‌باشند؛ و سرانجام دو کتاب «نظارت در مدیریت، برنامه ریزی و راهنمایی تعلیماتی» و کتاب حاضر «نظارت و راهنمایی تعلیماتی - کاربرد فنون کلینیکی در نظارت، راهنمایی، کارورزی و آموزشهای پیش و ضمن خدمت معلم» چراغی فراسوی «گذرگاه نظریه عمل» برای هماهنگ ساختن همه تلاشها و اندیشه‌های مسئولان صاحب نظر کشور در راهنمایی مربیان روشن می‌سازند و موجبات اعتلای

کیفیت آموزشی، بهبود یادگیری، رشد همه جانبه شاگردان و غنای محتوای دوره‌های آموزشی مراکز و دانشگاه‌های تربیت معلم را فراهم می‌آورند.

چاپ چهارم این کتاب در سال ۱۹۹۷ میلادی خود نشانگر اهمیت و اعتبار مطالب آن است. فاصله نزدیک بین سالهای ۱۹۸۰ که برای اولین بار این کتاب به چاپ رسیده، و ۱۹۸۷ یعنی سال چاپ دوم آن و ۱۹۹۲ چاپ سوم و ۱۹۹۷ که ویرایش چهارم آن به چاپ می‌رسد نشانگر استقبال بسیار در استفاده از آن در سرزمینهای مختلف است.

دسترسی به این کتاب بر سبیل اتفاق بود. مترجم در مرداد ماه ۱۳۷۱ بنا به دعوت دانشگاه لاول در ایالت کبک کانادا برای ارائه مقاله‌ای درباره آموزش ریاضی از طریق روشهای قیاسی، استقرایی و کشف شهود به آن کشور عزیمت می‌کند. پس از آن فرصت مناسبی پیش می‌آید که بتواند از دانشگاه استنفورد در کالیفرنیا دیدن نماید. در این دیدار کتاب چاپ ۱۹۹۲ مورد توجه قرار می‌گیرد و از آنجا که مؤلفان کتاب از افراد پرتجربه در آموزشهای پیش از خدمت و ضمن خدمت می‌باشند، تمام عمر خود را صرف بهبود فعالیتهای یاددهی و یادگیری کرده‌اند، پس از چندین کارگاه خوب آموزشی در دانشگاهها و مراکز مختلف تعلیم و تربیت موفق به نگارش این کتاب به عنوان حاصل عمر خود شده‌اند و چون از این کتاب عدد بسیاری استقبال می‌کنند و استفاده از مطالب آن را در زمینه‌های وسیع از جمله نوشتن پایان نامه، تهیه طرح تحقیق، برنامه ریزی آموزشی و درسی و مدیریت آموزشی و درسی مورد توجه قرار می‌دهند، لذا ابتدا چاپ ۱۹۹۲ این کتاب ترجمه شد و اکنون نیز چاپ ۱۹۹۷ کتاب نظارت و راهنمایی تعلیماتی - کاربرد فنون کلینیکی با توجه به تغییرات مناسب و جدید آن ترجمه و منتشر می‌شود.

سخنی دیگر با مربیان و خوانندگان

استادان عزیز می‌توانند مطالب این کتاب را به شیوه‌های مختلفی آموزش دهند. مؤلفان ترجیح می‌دهند که تدریس آن با آموزش و کاربرد فنون مشاهده‌ای آغاز شود. با این روش، شاگردان فرصت می‌یابند تا درحد ممکن تمرینهای زنده‌ای انجام

دهند و بنابراین اطلاعات و تجارب خود را با همکلاسیهایشان در میان بگذارند. جلسات تبادل نظر برای طرح ریزی را می‌توان به عنوان مرحله‌ای در ارتباط با استفاده از فنون مشاهده‌ای مورد توجه قرارداد. در این مرحله معلمانی که بتوانند مهارت‌های مورد نظر را در تدریس خود به کار برند داوطلب می‌شوند. مربیان کارورزی که وظیفه راهنمایی دانشجوی و معلم را به عهده دارند، همچنین مدیران آموزشی که با چندین معلم در یک مدرسه کار می‌کنند نباید مشکلی در یافتن فرصتهایی که بتوانند این فنون جدید را به کار گیرند داشته باشند. دانشجویان پس از جلسات مبادله نظر و مشاهده رفتار خود و بحث درباره آن باید فرصت یابند تا چندین بار دور کامل مراحل نظارت از نزدیک را با یک معلم داوطلب به تمرین درآورند.

برای کمک به تمرین دانشجویان می‌توان موقعیتهایی شبیه به موقعیتهای واقعی را در کلاس به وجود آورد. مثلاً می‌توان از دانشجویان برای تدریس‌های کوتاه مدت استفاده کرد. دانشجوی می‌تواند به کمک همکلاسی خود و ایفای نقش معلم، مهارت‌های لازم در جلسات تبادل نظر را تمرین کند و از اطلاعات و راهنمایی‌های مربی خود برخوردار شود. می‌توان از دانشجوی دیگری به عنوان مشاهده گر به منظور بحث درباره رفتارشان استفاده کرد. استفاده از ضبط صوت در جلسات تبادل نظر برای تحلیل جریان آن مفید است. از آنجا که اغلب معلم‌ان میل ندارند صدایشان را ضبط کنند و براین تصور هستند که امکان سوء استفاده از آن در ارزیابی و اشکال‌گیری وجود دارد، بنابراین لازم است از پیش، منظور از ضبط صدای آنان کاملاً مشخص شود.

شکل کلی این کتاب علاوه بر کمک به خواننده شاغل یا آماده به اشتغال در کسب دانش و درک هدف‌های معین، به کسب مهارت‌های مرتبط با حصول به هدف‌های مورد نظر نیز کمک می‌نماید. برای تمرین آموزش تدریس در موقعیتهای واقعی کلاس به مربیانی نیاز است که بتوانند فنون مربوط در این کتاب را به معلم‌ان و ناظران راهنما بیاموزند. بنظر می‌رسد این کتاب در حد کفایت اینگونه اطلاعات را فراهم کرده است. لیکن علاوه بر آن به ناظران و راهنمایان کمک می‌کند تا ضمن افزودن بردخاير و ظرفیت ذهنی خود بتوانند رفتار خود را در جلسات تبادل نظر برای طرح ریزی،

مشاهده و بازخورد آن را ملاحظه نمایند.

کتاب نظارت و راهنمایی تعلیماتی - کاربرد فنون کلینیکی در نظارت، راهنمایی، کارورزی، و آموزشهای پیش و ضمن خدمت معلم از پنج بخش سازمان یافته است.

بخش اول آن زمینه لازم را برای درک فنون کلینیکی در نظارت و راهنمایی معلمان فراهم می‌کند. در بخش دوم سخن در باره تدوین هدفهای یک سری از مشاهدات و طرح ریزی برای انجام آن مشاهدات در کلاسهای درسی است. بخش سوم و چهارم فنون خاصی را برای گردآوری اطلاعات از مشاهدات و انجام جلسه تبادل نظر بازخوردی بیان می‌دارد و سرانجام بخش پنجم تفکراتی درباره نقشهای آینده مدیران، معلمان به عنوان رهبران آموزش، و بیش از آن، سؤالاتی که ممکن است، تاکنون نپرسیده باشند، و جوابهایی که ممکن است هنوز برای آنها آماده نباشند، شامل است. (مانند کودکی که پرسید: "مادر، پنگوئن چیست؟ مادرش گفت: "از پدرت بپرس" و او جواب داد "من آنقدر نمی‌خواهم درباره پنگوئن بدانم!")

در این کتاب در مقایسه با چاپهای پیش مطالب جدید بسیاری از جمله تغییر فصلها، به روز آوردن مطالب، رهبری مشارکت جویی در مدارس، فعالیتهای همیاری معلمان، مشاوره همتا (فصل ۱۳) آمده است. منبع عمده‌ای برای مشاوره همتا نتیجه کار ۱۲ ساله انجمن معلمان بریتیش کلمبیا است. برنامه کیفیت تدریس آنها تهیه و اجرا شده، گسترش و توزیع یافته و فنون آن برنامه در این کتاب می‌آید.

هرچند که این کتاب در کشور دیگری نوشته شده است لیکن با توجه به تحول بی سابقه‌ای که در کشور ما درباره اعتلای کیفیت آموزشی ایجاد شده بدان نیاز مبرمی وجود دارد. مترجم خود در ظرف چند سال گذشته کارگاههای آموزشی الگوهای تدریس با استفاده از فنون نظارت و راهنمایی در نوشهر برای مربیان روشهای تدریس مراکز تربیت معلم شیراز، سمنج، ساری، مشهد، یزد ... و در یافت آباد تهران برای مربیان روشهای تدریس مراکز حرفه‌ای و فنی، در فیروز آباد دماوند و کرج جهت مربیان راهنمایی استان تهران، در تجربش جهت دبیران راهنمایی ایران و بالاخره بیش از ۱۵ کارگاه آموزش در مناطق بیست گانه، آموزش و پرورش تهران برای معلمان و راهنمایان دوره ابتدایی و راهنمایی با کمک وزارت آموزش و

پرورش، اداره کل آموزش ضمن خدمت، اداره کل پژوهشها و برنامه‌ریزی حرفه‌ای و فنی و اداره کل استان تهران طراحی و اجرا کرده است. باتوجه به توشه حاصل از این تجارب بسیار موفق در استفاده از الگوهای تدریس برای افزایش کیفیت آموزشی معلمان، بهبود یادگیری شاگردان و رشد همه جانبه آنان و باتوجه به هزاران خیر کثیر استفاده از الگوهای تدریس در قبال هیچگونه شری حتی اندک در کاربرد این الگوها و افزایش تعداد معلمانی که اکنون شیوه‌های عملی تدریس شاگرد محور را یاد گرفته و با استفاده از آن کارآموزش را دوست داشتنی و یادگیریهای شاگردان را آسان یافته‌اند، اکنون جا دارد تا مدیران مسئولان و معلمان راهنما با یادگیری شیوه‌های ظریف و مؤثر این کتاب بتوانند به مهارت همکاری با این معلمان و معلمان دیگری که تاکنون موفق به گذراندن دوره‌های مخصوص الگوهای تدریس نشده‌اند یاری رسانند. برای این منظور لازم است معلمان راهنما خود بتوانند موارد زیر را برآورده سازند.

۱. مهارت در سه مرحله در نظارت شامل جلسات تبادل نظر طرح ریزی، مشاهده کلاسی و تبادل نظر برای بازنگری و بررسی رفتار مناسب تر را فراگیرند.
 ۲. دانش و مهارت لازم جهت استفاده از فنون خاص در جلسات تبادل نظر با معلمان و مشاهده تدریس و بازنگری برای ایجاد رفتار مناسب را کسب کنند.
 ۳. مسایل و موضوع هایی را که درباره نظارت کلینیکی مطرح می شود درک کنند.
 ۴. تفاوت‌های ناظر و راهنمایی تعلیماتی در نقش آسانگر، ارزشیاب، مشاور، راهنمای برنامه درسی و مدیر را درک کنند.
 ۵. نگرشی مثبت به نظارت کلینیکی در جهت راهنمایی معلمان و رشد و تعالی کیفیت تدریس و آموزش آنان بیابند.
 ۶. بینش لازم در باره نقشهایی که معلمان و مدیران می‌توانند در استفاده از فنون نظارت از نزدیک در جهت راهنمایی معلمان ایفا نمایند کسب کنند.
- معمولاً از واژه بالینی این مفهوم مستفاد می شود که ناظر می‌خواهد رفتارهای ناقص و ناسالم معلم بیمار را معالجه کند، چون اصطلاح «نظارت کلینیکی» بااصطلاح «مشاوره متمرکز بر فرد مراجع» و شیوه مصاحبه‌ای معرفی شده کارل راجرز «صاحب‌نظر در مشاوره و راهنمایی» مترادف و یا مشابه است و بهتر مفهوم